Miljöhandlingsplan år 2013

Bakgrund

I budget 2012 beslutades att samtliga nämnder och styrelser, utifrån miljöprogrammet för 2012 – 2015, ska kartlägga sin miljöpåverkan och beskriva åtgärder för att minska densamma i en miljöhandlingsplan.

Miljöprogrammet är ett kommunövergripande styrdokument. Målen är styrande för staden som helhet och samtliga nämnder och styrelser ska vidta åtgärder som leder till måluppfyllelse utifrån sin verksamhet oavsett utpekat ansvar för specifika delmål i miljöprogrammet. Flera av målen i programmet, men inte alla, berör Norrmalms stadsdelsnämnd.

Programmet anger indikatorer för att följa upp miljömålen och dessa är vägledande för vissa delmål i den lokala miljöhandlingsplanen.

För att kunna arbeta konkret finns ett flertal riktlinjer som knyter an till målen och närmare beskriver hur stadens förvaltningar och bolag kan arbeta med de olika målen.

Miljöprogrammet anger som regel inte vilka konkreta åtgärder som ska genomföras. Verksamheterna inom de olika förvaltningarna ska själva välja de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att inom ramen för sina uppdrag och sin budget arbeta för att nå målen.

Programmet gäller från år 2012 till och med utgången av år 2015. Sex övergripande mål sammanfattar stadens ambitioner inom miljöområdet:

1. Miljöeffektiva transporter
2. Giftfria varor och byggnader
3. Hållbar energianvändning
4. Hållbar användning av mark och vatten
5. Miljöeffektiv avfallshantering
6. Sund inomhusmiljö

Inledning

Miljöhandlingsplanen för Norrmalms stadsdelsförvaltning är ett förvaltningsövergripande dokument, där mål som formulerats inom Stockholms stads miljöprogram implementeras i förvaltningens verksamheter. Miljöhandlingsplanen speglar förvaltningens arbete med att bidra till att Stockholm ska uppnå en hållbar livsmiljö. Planen är en sammanfattning av det miljörelaterade arbete som bedrivs inom förvaltningen. Miljöhandlingsplanen avser verksamhetsåret 2013.

Miljöpåverkan och rådighet

Inom flera av förvaltningens enheter sker aktiviteter varje dag som har konsekvenser för miljön; transporter, energiförbrukning, upphandling av varor och tjänster, inköp, resursförbrukning och avfallshantering. Inom enheterna finns möjligheter att konkret minska förvaltningens totala miljöpåverkan. Dessutom finns miljöpåverkan som är knutna till mer strategiskt och långsiktigt arbete som rör ställningstaganden och beslut i olika ärenden som förvaltningen handlägger och genomför. Detta kan exempelvis vara aktuellt i remissvar, i dialog och samverkan med andra förvaltningar vid utbyggnads- och exploateringsprojekt i stadsdelsområdet samt i arbetet med investeringar och drift och underhåll av parker och naturområden. Centralt för miljöhandlingsplanen är att miljötänkandet ska integreras i alla verksamheter.

Genomförande och uppföljning

Planen ska fungera som ett dokument som förvaltningen ska arbeta efter. Alla som arbetar inom förvaltningen ska känna till miljöhandlingsplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet. Förvaltningen följer upp planen i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Nämndens verksamhetsplan för 2013 kompletteras med en aktivitet där enheterna ska gå igenom miljöplanen och rapportera avvikelser i tertialrapporter och verksamhetsberättelse. De indikatorer som redovisas i planen följs upp i stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS). Miljöhandlingsplanen revideras årligen. Avdelningscheferna har ett övergripande miljöansvar inom sina verksamhetsområden. Miljöansvar inom enheten, rapporteringsansvar och verkställande av aktiviteter i miljöhandlingsplanen ansvarar enhetscheferna för.

Aktivitet	Ansvar
Enheterna ska gå igenom miljöplanen och rapportera avvikelser i tertialrapporter och verksamhetsberättelse	Avdelningschef/Enhetschef

Övergripande mål 1. Miljöeffektiva transporter

Stadens mål är ett långsiktigt hållbart transportssystem, baserat på ny teknik, alternativa bränslen, bättre logistik och mer information. En övergång till mer kapacitetsstarka och mindre miljöbelastande transportmedel är nödvändigt. samtidigt som arbetet med att söka smarta trafiklösningar och kommunikationsätt som är resurssnålare och utnyttjar energin effektivare än idag måste fortsätta. En satsning på de oskyddade trafikanterna leder till en mindre bullrig stadsmiljö, en mer trafiksäker miljö och en stadsmiljö som är mer trivsam att visas i. Det ska vara lätt att välja kollektiva, trygga och miljövänliga transportlösningar.

Som stor arbetsgivare kan staden också påverka resandet hos de anställda och som verksamhetsutövare kan staden vid upphandling ställa miljökrav på fordon och arbetsmaskiner.

DELMÅL 1.1 MILJÖBELASTNINGEN FRÅN STADENS TRANSPORTER OCH RESOR SKA MINSKA

Delmålet innebär att nämndens verksamheter ska arbeta systematiskt för att minska miljöbelastningen från sina transporter och resor. Nämnden ska i detta syfte anta en resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten (Norrmalms stadsdelsförvaltning har en antagen resepolicy). Delmålet syftar även till att minska resebehovet genom att möjliggöra användning av digitala mötesformer för nämndens verksamheter.

Aktivitet	**Ansvar**
Alla medarbetare ska tillämpa ***Förvaltningens resepolicy för miljövänliga resor i tjänsten.***	Alla medarbetare
Miljöförvaltningens och trafikkontorets skrift ***Upphandlingsguide för miljöanpassade och trafiksäkra transporter*** ska användas när avrop på upphandlade transporter och fordon görs.	Enhetschef
Demonstration av hur onlinemöten går till ska genomföras för avdelningarnas och enheternas ledningsgrupper	Enhetschef

DELMÅL 1.2 STADENS EGNA FORDON SKA VARA MILJÖBILSKLASSADE OCH KÖRAS PÅ MILJÖBRÄNSLE, OCH AV STADENS UPPHANDLADE TRANSPORTER SKA MILJÖFORDONSANDELEN ÖKA

Delmålet innebär att de motorfordon som nämnden äger eller leasar ska vara miljöbilar enligt den definition som antagits av kommunfullmäktige. Nämndens mål är att 66 procent av bilarna ska vara elbilar. Tankningsgraden av miljöbränsle

ska vara minst 90 procent för de miljöbilar som kan gå på miljöbränsle (E85-bilar, fordonsgasbilar och laddhybridbilar).

KF Indikator	Nämndmål
Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %
Andel miljöbränsle i stadens miljöbilar	90 %
Andel elbilar	66 %

Aktivitet	Ansvar
Informera och motivera medarbetarna om vikten att tanka förnyelsebart	Enhetschef
Undersöka möjligheten att ersätta befintliga tjänstebilar med elbilar då avtalen går ut	Enhetschef

Delmål 1.3 Miljökvalitetsnormen för luft ska uppnås

Målet är att inga bilar ska ha dubbade vinterdäck.

KF Indikator	Nämndmål
Andel dubbdäck i stadens fordonsflotta	0 %

Delmål 1.4 Gång- och cykelresandet ska öka

Delmålet syftar till att skapa förutsättningar för att cykel- och gångtrafiken ska öka. För nämnden innebär detta att stå för en god skötsel av gång- och cykelvägar på parkmark och verka för ett utvecklat gång- och cykelnätverk i staden.

Aktivitet	Ansvar
Inventering av gång och cykelvägar på parkmark ur framkomlighetssynpunkt	Avdelningschef Parkmiljöavdelningen

Övergripande mål 2. Giftfria varor och byggnader

2. Giftfria varor och byggnader

Delmål 2.1 Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor ska minska

Spridningen av miljögifter måste minska och staden kan påverka detta genom att välja miljöanpassade varor och tjänster i sin upphandling. Delmålet avser för nämndens del varor som har en kort omloppstid och livslängd som exempelvis städtjänster. Det gäller även entreprenadupphandlingar för investering, drift och underhåll av parkmark inom stadsdelsområdet.

De fem högst prioriterade miljö- och hälsofarliga ämnena ska undvikas. (Se beskrivning faktaruta bilaga 3 i Stockholms miljöprogram för 2012–2015). Ämnen uppförda på SIN-list och Kemikalieinspektionens PRIO-databas ska undvikas. Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier ska vara vägledande när sådana finns. I annat fall gäller att kriterier för Svanen, Bra Miljöval eller EU Ecolabel.

Aktivitet	Ansvar
När tjänster och entreprenader upphandlas ställs krav på att miljöanpassade produkter ska användas (att produkterna inte innehåller ämnen upptagna i ovannämnda listor)	Enhetschef på upphandlande enhet
Uppföljning av ställda miljökrav i upphandlingar ska göras med stickprovskontroller	Enhetschef på upphandlande enhet

Delmål 2.3 Andelen ekologiska livsmedel som staden köper in ska uppgå till minst 25 procent

En ökad andel ekologisk konsumtion av livsmedel bidrar till en hållbar utveckling. Med ekologiska livsmedel menas exempelvis KRAV, Demeter, MSC som uppfyller kriterierna enligt EU-förordningen 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter. Målet för nämnden är att upphandlade livsmedel ska uppgå till minst 25 procent år 2015. Det gäller även upphandling av måltider samt måltidsverksamhet till förskola, äldreomsorg med flera verksamheter. Frukt, kaffe, te, fikabröd som köps in till fikarum och i samband med möten och konferenser ska i största möjligaste mån vara miljömärkta.

Nämnd Indikator	Nämndmål
Andel inköpta ekologiska livsmedel i nämndens verksamheter	22 %

Övergripande mål 3. Hållbar energianvändning

Tillgång till energi har en central betydelse för vårt välstånd. Samtidigt är utvinning av energi och användning av densamma en av orsakerna till flera stora miljöproblem. Effektivare energianvändning och förnybara energikällor krävs för att minska växthuseffekten. Med energieffektiv teknik kan staden vara en aktör för miljödriven tillväxt och utveckling samt minska sina driftskostnader.

DELMÅL 3.1 STADEN SKA GENOM ENERGIEFFEKTIVISERINGAR MINSKA ENERGIANVÄNDNINGEN I DEN EGNA VERKSAMHETEN MED MINST 10 %

Energianvändning i stadens byggnader och anläggningar ska minska. Målet innebär att förbrukningen ska minska i de lokaler där förvaltningen har verksamheter jämfört med föregående år. Målet för stadsdelsförvaltningen är en elförbrukning om 58 kWh/kvm.

KF Indikator	**Nämndmål**
Elanvändning per kvm	58 kwh/kvm
Aktivitet	**Ansvar**
Vidta energisparande åtgärder, exempelvis genom att stänga av energi i lokaler och rum som inte används, energieffektivisera t ex genom byte till lågenergilampor, ledbelysning samt installera närvarostyrning om det är möjligt	Enhetschef
Fortsätta samarbetet om energieffektivisering med förvaltningens större hyresvärdar	Avdelningschef administrativa avdelningen

Övergripande mål 4. Hållbar användning av mark och vatten

Stockholm upplevs som en attraktiv plats att bo och verka i och en av anledningarna är närheten till parker och naturen och att Stockholm är en stad på vattnet. Stockholms- grön och vattenområden innehåller många viktiga ekologiska funktioner liksom stora kvaliteter för rekreation. Parker, vatten och natur ger tillgång till gröna oaser, rofylldhet, lek och promenader. Parker och grönområden bidrar även till att absorbera och dämpa buller och växligheten fungerar som filter för luftföroreningar.

Delmål 4.1 Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas

Delmålet handlar om att bibehålla och utveckla funktionen hos den grön- och blåstruktur som är en förutsättning för bevarande av ett rikt växt- och djurliv. I

samband med att nya detaljplaner tas fram kan svaga funktioner stärkas. Intrång i särskilt betydelsefulla grönområden ersätts och kompenseras. Åtgärder kan vara att återskapa naturtypen eller restaurera en miljö där naturvärdena har försämrats. Särskilt värdefulla mark- och vattenområden ska om möjligt bevaras i samband med investeringar på parkmark. Framtagna naturvårds- och trädvårdsplaner ska genomföras.

Aktivitet	Ansvar
I samband med förslag till nya detaljplaner, där intrång på grönytor planeras, ska grönkompensation i närområdet begäras	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Verka för att stadens modell för grönkompensation utvecklas	Avdelningschef parkmiljöavdelningen

Delmål 4.2 Grön- och vattenområden som är särskilt attraktiva för rekreation ska stärkas och utvecklas
Närheten till naturen är viktig för stadsdelsområdets attraktionskraft och befolkningens rekreation.

Stadsdelsområdet ska ha god tillgång till lek och rekreationsmöjligheter. Parker och gröna offentliga rum binds samman med gröna länkar genom och mellan stadsdelarna.

I samband med nya planer och projekt sätts åtgärder in för att stärka svaga kopplingar. Det kan vara upprustning eller nyanläggning av parker, lekplatser eller gång- och cykelvägar. Som underlag finns nämndens parkplan.

Aktivitet	Ansvar
Verka för att grönområdena rekreativa värden ska utvecklas	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Förbättra information och skyltning om stadsdelens parker	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Genomföra åtgärder för god tillgänglighet till parker och natur	Avdelningschef parkmiljöavdelningen

Delmål 4.5 Skötseln av grön- och vattenområden ska stärka biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter
En väl fungerande skötsel av park- och naturområden är en förutsättning för att bevara och utveckla både ekologiska och rekreativa värden. Nämndens arbete ska vara ekologiskt inriktat och gynna naturligt förekommande arter i naturområden. Parker och naturområden ska skötas enligt beslutad parkplan för Norrmalm

stadsdelsområde. Delmålet verkar som ett förhållningssätt i nämndens arbete med att främja den biologiska mångfalden i naturområden.

Aktivitet	Ansvar
Öka antalet brukaravtal	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Genomföra framtagna skötselplaner och trädvårdsplaner	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Friställa värdefulla träd i naturmark/utvalda områden enligt skötselplaner	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Låta död ved ligga kvar i naturmark i utvalda områden	Avdelningschef parkmiljöavdelningen

Del 4.6 Vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag ska förbättras
Stadsdelsområdets sjöar och vattendrag har stor betydelse för rekreation, friluftsliv, djur och växter. Delmålet berör nämnden vad gäller ansvaret och skötseln av stadsdelsområdets strandbad . Norrmalms stadsdelnämnd har inget strandbad inom nämndens område.

Övergripande mål 5. Miljöeffektiv avfallssortering

Avfall är i många fall en värdefull resurs om avfallshanteringen anpassas till avfallets egenskaper. Det mest miljöeffektiva är att i möjligaste mån förhindra att avfall uppstår. Effektiv och miljöanpassad avfallshantering är en viktig del av samhällets infrastruktur. Stadens mål är att minimera mängden avfall och öka andelen som nyttiggörs genom återanvändning och återvinning.

DELMÅL 5.1 AVFALLET FRÅN STADENS VERKSAMHETER SKA MINSKA OCH DET SOM ÄNDÅ UPPSTÅR SKA NYTTIGGÖRAS

Verksamheter ser över sina möjligheter till sortering av olika avfallsfraktioner. Delmålet syftar till att minska resursförbrukningen genom materialåtervinning och energiåtervinning av det avfall som idag deponeras obehandlat.
Nämndens mål är att 30 % av förvaltningens verksamheter som tillagar och/eller serverar måltider sorterar ut matavfallet för biologisk behandling. Med biologisk behandling menas att matrester blir kompostjord eller rötas och omvandlas till biogas. En ökad biologisk behandling av matavfallet från stadens egna verksamheter syftar bland annat till att öka biogasproduktionen i Stockholm.
100 % av förvaltningens verksamheter ska sortera ut förpackningar och papper.

KF indikator	Nämndmål
Mängd matavfall som stadens verksamheter sorterar ut	30%

för biologisk behandling	

Aktivitet	Ansvar
Standardinställning på att skriva ut och kopiera dubbelsidigt ska användas	Enhetschef
Enheterna ska minska förbrukningen av engångsprodukter	Enhetschef
Erbjuda miljöutbildning för förvaltningens miljöombud och övriga intresserade	Avdelningschef parkmiljöavdelningen
Enheterna ska vidta åtgärder för att minska vattenförbrukningen	Enhetschef
Grovsopor ska sorteras för material- eller energiåtervinning	Enhetschef

DELMÅL 5.2 ANDEL FELSORTERAT FARLIGT AVFALL SKA MINSKA

Delmålet handlar om att ändra konsumtionsmönster och minska mängden farligt avfall från förvaltningens verksamheter. Det kan bland annat ske genom att förvaltningen vid upphandlingar ställer krav på kemikalieanvändning vid städtjänster och skötsel av grönområden.

Aktivitet	Ansvar
Riskavfall ska hanteras enligt föreskrifter	Enhetschef
Farligt avfall ska sorteras ut och lämnas så att det bli miljöriktigt omhändertaget (verksamheterna informeras om vad som är farlig avfall)	Enhetschef

Övergripande mål 6. Sund inomhusmiljö

Eftersom vi tillbringar större delen av våra liv inomhus, har en god inomhusmiljö stor betydelse för människors hälsa och komfort. Hälsobesvär relaterade till inomhusmiljön är ett problem i många byggnader. Arbetet för att minska hälsorelaterade riskfaktorer berör bland annat buller, dålig luftkvalitet, inomhustemperatur och höga radonhalter i bostäder och allmänna lokaler. När åtgärder vidtas för att förbättra inomhusmiljön bör lösningar sökas som även bidrar till lägre eller lika energianvändning.

Stadens alla nämnder och styrelser som äger, bygger, förvaltar och brukar lokaler har ansvar för en sund inomhusmiljö i de egna lokalerna. Delmålen enligt

miljöprogrammet handlar, förutom att inomhusmiljön ska bli bättre, om att radonhalterna och bullernivåerna inomhus ska minska. För stadsdelsnämnden handlar målområdet om att verksamheter som förskolor, vård- och omsorgsboenden, gruppbostäder och dagliga verksamheter ska ha god luftkvalitet och goda ljudnivåer för brukare och personal.

Aktivitet	**Ansvar**
Tillse att en god ljudnivå på arbetsplatsen uppnås	Enhetschef
Undvika allergiframkallande material så som blommor	Enhetschef